

פחד דוד

עלון שבועי בעניי פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 8566233-08 פקס. 8521527-08
ירושלים: רח' בית גן 8 טל. 6433605-02 פקס. 6433570-02

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל
בנשיאות מנש"ק מורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 640

משכיל לדוד

פרשת ויצא

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

ודבוקים בהשי"ת, ולכן הוא לא השגיח בכל הסובב אותו ולא שם לב שעובר דרך הר המוריה. ורק כשהגיע אחר כך לחרן, (כלשון הגמ' "כי מטא לחרן", חרן הזכירתו שעבר על הר המוריה) - רק כשהוא יצא מתחום ארץ ישראל והתנתק מקדושתה ונכנס לטומאת ארץ העמים, אז חושי היות גשמיים התעוררו והזכירו לו שהנה הוא עבר על הר המוריה ולא התפלל שם.

וכשהרגיש יעקב בדבר ושם על ליבו שעבר על מקום שהתפללו בו אבותיו ולא התפלל בו, מיד גמר בדעתו לשוב על עקבותיו ולחזור את כל הדרך מחרן כדי להתפלל בהר המוריה. יעקב לא הכניס בשיקוליו את הטורה שבדבר וסכנת הדרכים, ובפרט שבאותה שעה נרדף הוא מפני עשו אחיו המבקש להורגו נפש. אלא כיון שהתברר לו שטעה, מיד ביקש את האמת לקיימה ולהעמידה, להשלים את חסרון התפילה בהר המוריה. זו היתה מידתו של יעקב "תתן אמת ליעקב" (מיכה ז, כ).

וכשראה השי"ת שיעקב מתעורר לחזור לארץ ישראל, לא רצה להטריחו, ונעשה לו נס וקפצה לו הדרך. ומה קפיצת הדרך הזו? פירש רש"י (בפסוק יז) שנעקר הר המוריה ובא לקראתו, למלאות את מבוקשו להתפלל שם. (ולא שיעקב הגיע בקפיצה להר המוריה). אבל יעקב אבינו שהבין ששגה בזה שלא התפלל בהר המוריה, לא רצה להנות מהנס וביקש להמשיך וללכת להר המוריה במקומו האמיתי. יעקב שהיה חדור במידת האמת, לא הסתפק בכך שההר יבוא לקראתו ורצה לתקן את אשר שגה בשלימות, וחתר לנהוג על פי האמת הצרופה לחזור ולהתפלל במקומו האמיתי של הר המוריה כפי שעלה בדעתו בתחילה. וכשראה השי"ת את נחישותו לחזור את כל הדרך להר המוריה, או אז הוא העמיד את העולם ככותל לפניו כדי שלא ימשיך בדרכו.

וכאן המקום להאיר נקודה נוספת, במידת האמת של יעקב אבינו. דהנה כשהגיע לחרן לאחר תלאות הדרך, הוא נזכר שלא התפלל בהר המוריה. ויעקב שהרגיש בחרן את הצורך להתפלל לה' שיצילו מלבן הרמאי ומחברת הרשעים שבא לסביבתם, מיד נתן דעתו לחזור להר המוריה ולהתפלל על כך. הגם שיכל לומר לעצמו הנה כבר הכנתי את עצמי י"ד שנה בבית מדרשם של שם ועבר, ודאי אוכל כבר להישמר מהשפעת הרשעים בזכות התורה שלמדתי. ובפרט שאביו יצחק שלחו לשם וברך אותו קודם יציאתו לחרן. עם כל זה יעקב גבר על נטייתו להשאיר בחרן ולא לטרוח בחזרת הדרך להר המורה, ומיד שם פעמיו לשוב על עקבותיו.

כאן מתגלה לפנינו במלא עוצמתה מידת האמת של יעקב אבינו ע"ה, בכך שהוא התנער מכל הנגיעות והשיקולים האישיים, בירר את האמת הצרופה וחתר לקיימה במסירות נפש ובכל מחיר.

לנצל את השפעת קדושת המקום

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש". (כח. י, יא)

וברשי"ה הק' עמד על השאלה שהקדים הכתוב להודיענו שיעקב הלך לחרן לפני שהודיענו שפגע בהר המוריה והתפלל שם, והרי הר המוריה נקרה בדרכו לפני חרן. ותיירץ דוילך חרנה, פירושו יצא מבאר שבע בכוונה להגיע לחרן, זו היתה תוכניתו. וממשיכה התורה וכותבת את שאירע לו בדרכו לחרן ותפילתו בהר המוריה.

אולם רבותינו ז"ל בגמרא (חולין צא ע"ב) ביארו, שבתחילה עבר יעקב בהר המוריה ולא התפלל שם, וכשהגיע לחרן אמר אפשר ועברתי על מקום שהתפללו אבותי ואני לא התפללתי. כדי יהיב דעתיה למיהדר קפצה ליה ארעא, מיד ויפגע במקום. ע"כ. ולדבריהם פירוש "וילך חרנה" - כפשוטו הוא, שהגיע לחרן ולאחר מכן חזר ופגע בהר המוריה על ידי קפיצת הדרך והתפלל שם.

ובאמת יש לתמוה כיצד זה יעקב חולף על פני הר המוריה, המקום הקדוש שבו התפללו אבותיו ובו נעקד יצחק אביו, ולא עולה בדעתו להתעכב קמעא ולשפוך שיח לפני בוראו שיצליחהו בדרכו וישמרהו מעשו ומלבן וכו', וכפי שביקש והתפלל כשחזר לשם.

והנה על הפסוק "ויפגע במקום", דרש חז"ל (ילקוט שמעוני רמז קיז) "ביקש לעבור ונעשה העולם כותל לפניו". ובשלמא לפירוש רש"י שכבר בדרכו לחרן התפלל בהר המוריה, אתי שפיר שנעשה העולם כותל לפניו, לרמזו לו שיתעכב במקום קדוש זה ויתפלל בו. אבל לדברי רבותינו בגמרא דרך לאחר שהגיע יעקב לחרן שם על ליבו לחזור ולתפלל בהר המוריה ומעצמו התעורר לכך, לשם מה נעשה העולם כותל לפניו כשהגיע להר המוריה. (ואין לומר שנעשה העולם כותל כדי שיתעכב וילון שם, שהרי לשם כך שקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה, וזה למדנו מהפסוק 'כי בא השמש').

האמת נר לרגליו

ונראה בביאור הענין, דכשיצא יעקב אבינו מבית מדרשם של שם ועבר לאחר שנטמן שם י"ד שנה, ושם הוא לא נתן שניה לעיניו ועסק בתורה יום ולילה תוך התנתקות מוחלטת מהעולם הזה, ודאי הוא שבדרכו לחרן היה יעקב אבינו ע"ה שקוע בשרעפי קודש. רגליו מוצבות ארצה וראשו מגיע השמימה. וכשעבר בתחילה בקרבת הר המוריה, לא נתן אל ליבו להתפלל שם, מפני שכל מחשבותיו היו אחוזים

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il

פרשת ויצא י' נסלו תשע"ג

באר שבע	תל אביב	ירושלים	
16:19	16:16	16:01	הדלקת נרות
17:17	17:16	17:15	מוצאי שבת
17:45	17:41	17:53	רבינו תם

היולדא דצדיקא

- י - רבי איסר זלמן מלצר, ראש ישיבת "עץ חיים"
- יא - רבי משה הררי הדיין, מגדולי ארם צובא
- יב - רבי שלמה לוריא המהרש"ל, מח"ס "ים של שלמה"
- יג - רבי שלום הדאיה, מח"ס "דובר שלום"
- יד - רבי מתתיה גרג'י, מח"ס עונג שבת
- טו - רבי יהודה הנשיא
- טז - רבי שאול ידידיה טאוב, האדמו"ר ממודז'ין

אמרי חכמים

העושים לילות כימים

"ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא."
(בראשית כח. יא)

במקום ההוא, מדייקים חז"ל, שכב יעקב, מלמד שכל אותם י"ד שנים ששימש ולמד תורה בבית עבר - לא שכב בלילה.

כמה נפלאים ומחזקים הם דברי רבותינו, שראו לנכון להעמיד דברים על דיוקם לתאר לדורות את שקידתו בתורה של קדוש ישראל, שהיה מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ארבע עשרה שנה שהיה עסוק בתורה, לא שכב בלילה. ומסירות נפש זו - היא היא שעומדת לבניו אחריו, לרע ישראל קדושים, להתמסר ולהשתעבד לעסק התורה ולקיים את מצוות הבורא "והגית בו יומם ולילה".

הנה בדורינו אנו זוכים אנו לראות כמו עינינו את גדולי התורה, המנדדים שינה מעיניהם וכל מעינם ושיחם בחשכת הליל הוא בעסק התורה. (ומפי מגידי אמת שנתלחו למסעותיו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א, שמענו כדברים האלה, על שקידתו בלימוד התורה מבלי שיתן לעיניו ולעפעפיו תנומה). אהבת התורה הבערת בליבם, אינה מאפשרת להם לנום כל עוד הסוגיא שבהם עסקו לא נתבהרה כל צרכה. כל עוד לא הוציאו מתחת ידם הלכה הנצרכת למעשה.

ילדים יקרים לכו לישון

מי שאימצו וסגילו לעצמם הנהגות תמימות אלו הם כאמור, גדולי התורה שהעפילו למעלות נשגבות בעסק התורה. אך כלפי התלמידים, צעירי הצאן, ההנהגה היתה שונה; לשמור על בריאות הגוף והנפש, להעניק לגוף את צרכיו מבלי לאמצו יתר על המידה. הכל בגבול ובמידה נכונה.

בספר "החפץ חיים ופעלו" מובא סיפורו של רבי יצחק מאיר בן מנחם (פצינר) זצ"ל, שזכה ללמוד בישיבתו של ה"חפץ חיים" בראדין במשך חמש שנים, החל משנת תר"ע. באחת הלילות, כך סיפר רבי יצחק מאיר, ישבנו בהיכל הישיבה חבורה גדולה של בני הישיבה ולמדנו בהתמדה עצומה. השעה היתה כבר לאחר חצות הלילה, אבל מי התחשב באותם ימים יפים בשעון? מי הקשיב לצלצוליו, בשעה שכל מעיניו ותשומת לבנו היו לשמוע את קולותיהם של התנאים והאמוראים הבוקעים ועולים מתוך דפי הגמרא.

לפתע נפתחה דלת היכל הישיבה, לאולם נכנסו רבינו ה"חפץ חיים" וחתנו ר' צבי.

שני קדושי עליון, עמודי התורה והיראה, מזכים אותנו בביקור בחצות הלילה, בשעה ששערי הרחמים פתוחים לרווחה לקבל את קולות לימוד התורה העולים למרומים.

בשעה שהכינור מנגן מאליו. מאורע פתאומי זה גרם לנו להתלהבות יתר בלימודנו, והתמדתנו התגברה ביתר שאת וביתר עוז.

אך הנה מסמן ה"חפץ חיים" בידו לאות שברצונו להשמיענו דבר. מובן שמיד משתררת שתיקה, וכולנו שמים אזיננו כאפרכסת לשמוע מה בפיו

של גאון ישראל לומר לתלמידיו בחצי הלילה. והנה שומעים אנו את קולו: ילדים יקרים! לכו לישון, כבר הגיע חצות הלילה. אסור לכם להתעייף יתר על המידה ולהחליש את בריאותכם, לכו לישון, כך מצווה עליכם התורה. "ילדים יקרים לכו לישון" - זו היתה שירת הלילה ששמענו מפיו של קדוש עליון בדומיית חצות.

אך מוזר הדבר שהדברים ששמענו זה עתה פעלו באופן הפוך. דומה היה עלינו כאילו שמענו דברי התעוררות להתחזק בלימוד התורה ולהוסיף התמדה להתמדתנו.

ולכן, לא רק שלא הפסקנו ללמוד, אלא המשכנו את לימודנו ביתר מרץ וביתר התלהבות, וזאת למרות שתמיד היה קדוש עבורנו כל דבר שיצא מפיו רבינו ה"חפץ חיים".

אמנם כמעט ילדים היינו, הוסיף וסיפר רבי יצחק מאיר, ילדים תמימים וטהורים, ולבנו מלא בהתלהבות של תום ונעורים.

משראה ה"חפץ חיים" שלא רק שלא הפסקנו ללמוד, אלא שהמשכנו ללמוד ביתר התלהבות, טיפס בעצמו על הספסלים והקטין את אור המנורות (החשמל עוד לא היה בראדין באותם ימים, והישיבה היתה מוארת במנורות נפט גדולות). כך עבר ממנורה למנורה, עלה וירד מספסל לספסל עד שהחליש את כל האורות, וחזר שוב על בקשתו: "ילדים יקרים, לכו לישון".

מה זו "השכמת ערבית"?

רבי אברהם מרדכי זצ"ל, האדמו"ר מגור, היה רגיל לשבח את ההשכמה בבוקר, והיה מקפיד אף על השינה בלילה כפי הצורך, שתתחיל בזמן מדוייק. (הדברים הובאו בספר "ראש גולת אריאל"). ומאידך גיסא, אפילו כשקרה שרבי אברהם מרדכי לא ישן כמעט כל הלילה, הקיץ עם השחר בזמן הקבוע.

מרגלא בפומיה דברי המשנה המתחלת: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא", הזכירו חז"ל בין השאר: "והשכמת בית המדרש שחרית וערבית".

שאל והשיב הרבי בשם אביו ה"שפת אמת" זיע"א: "מה זו השכמת ערבית, הלא בערב שוכבים לישון, ולא קמים מהשינה? - אלא, ללמוד שתיחלת השכמת שחרית, מבערב. אם יהודי לא הולך לישון מוקדם, הרי לא יוכל להקיץ בהשכמה".

בענין זה סיפר בנו האדמו"ר רבי פנחס מנחם זצ"ל, את אשר שמע מיהודי שהתגורר בוורשה בשכנות עם רבי אברהם מרדכי בימי מלחמת העולם הראשונה, ועקב במידת האפשר אחר תנועותיו של האדמו"ר. הלה הבחין שבכל לילה בשעה קבועה כבה האור בחדרו של הרבי, וכמו כן באשמורת הבוקר חזר ונדלק האור בזמן קבוע. סדר זה היה שריר וקיים במשך כל התקופה, בדייקנות שהפליאה אותו.

לילה אחד התקיימה אסיפה בבית רבי אברהם מרדכי, אליה הגיעו הרבה אדמו"רים בכרכות. היה שכן זה אומר בלבו: הערב בודאי לא יבה האור אצל הרבי בשעה הרגילה. ברם, להפתעתו הרבה, ראה מבעד החלון, שקרוב לשעה הקבועה לכבו האור, עזבו הקרואים את הבית, וכאשר מחוגי השעון הורו שהגיע הזמן הקבוע בדיוק, כבה האור.

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "ועמי תלואים למושבותי" (הושע יא. ב)

הקשר לפרשה: בהפטרה נאמר על יעקב שאחז בעקב עשו אחיו, ככתוב: "בבטן עקב את אחיו". וכן בפרשה מסופר על יעקב אבינו שברח מעשיו אחיו.

תולה ארץ על בלימה נצור לשונך

לחשוש ולא להאמין

מי שחבירו בא לספר לו לשון הרע, יקדים לשאול אותו אם תהיה לו בכך תועלת, ואם הוא אומר שכן - מותר לו לשמוע את הדברים ולחשוש להם, אך לא להאמין.

מי מגן עלינו בחשכת הלילה?

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

"ויפגע במקום וילך שם כל בא השמש" (בראשית כח. יא)

ואמרו על זה חז"ל (ברכות כו:; וכבר הובא ברש"י על לשון "ויפגע", כי הוא לשון תפילה. מכאן שיעקב אבינו תיקן תפילה. ואכן, מצינו שם בגמרא שאמרו כי האבות הקדושים תיקנו לנו את ג' התפילות; אברהם תיקן תפילת שחרית, יצחק תיקן מנחה ויעקב תיקן ערבית.

חשבתי להסביר מדוע זה יעקב תיקן בדווקא תפילת ערבית, ומהי המעלה של תפילת ערבית בלילה על פני שתי התפילות שתיקנו אברהם ויצחק, שחרית ומנחה.

הנה, כל זמן שיעקב אבינו ע"ה היה בבית אביו ואמו הצדיקים, יצחק ורבקה, הוא התפלל את תפילות אבותיו, אברהם ויצחק. אבל עתה, כשגור עליו לצאת מהבית וללכת לחרון, הוא נזכר בלבן הארמי שבחרן, ואז ידע כי לא מספיקות לו רק שתי התפילות הללו, והוא צריך איפוא להוסיף עוד תפילה אחרת על ב' התפילות הקיימות.

משום כן יהיב דעתיה למיהדר (עפ"י חולין צא:). יעקב נתן את דעתו לחזור,

ואמר: מקום שהתפללו בו אבותי, שאבותי תיקנו בו תפילות, האם אני לא צריך להוסיף ולתקן במקום זה תפילה ערבית, כדי להנצל מקליפת הלילה הקשה. ולא עוד, יעקב הוסיף ואמר; אמנם כאן עמדה לי זכות אבותי וניצלת מעשו הרשע. כאן עמדה לי זכות התורה כדי להנצל, אבל שם, בחרון, במקום של רשעים ללא תורה וללא מעשים טובים, וודאי לא יספיקו לי שתי תפילות כדי להנצל.

לכן נתן יעקב את דעתו לחזור כדי לתקן ולהוסיף עוד תפילה. ואז מיד הקב"ה עקר את הר מזוהר והביא אותו אליו, ושם התפלל ותיקן את תפילת ערבית לשמירה ולהגנה. ואמנם, יעקב אבינו מסר את נפשו על תפילת ערבית, שסגולתה גדולה ואף זמנה כל הלילה, בפרט בלילות החורף הארוכים. שכן בכוחה של ערבית להגן על החשיכה של הלילה, שכן בחורף היום קצר ובו יש שתי תפילות; שחרית ומנחה. ואילו תפילת ערבית מגינה על הזמנים החשוכים. כל זאת בזכות מסירות נפשו של יעקב אבינו שתיקן אותה.

וחשבתי בזה במעלת התפילה. כי הנה, לא מצינו שום יהודי כמעט אשר מקרבים אותו ליהדות על ידי שלומדים עמו הלכות שבת, הלכות טהרה, הלכות תרומות ומעשרות וכדומה. שכן, יהודי המרוחק מתורה ומצוות אינו מבין כי בזה הוא יתקרב ליהדות. אדרבה, הוא עוד ילעג לכל הדברים ששומע. ורק כיצד מקרבים אותו, במה שמלמדים אותו את התפילה, להאמין בבורא עולם, במה שפותחים את לבו לאהבת ה' וליראתו. רק כך, בכח התפילה וסייעתא דשמיא ניתן לקרב יהודים לצור מחצבתם.

מן המעין

"ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה" (ל. לא)

ביקש לבן לקבוע לו משכורת קצובה וקבועה מראש - מפרש רבי דוד קמחי, ויעקב הסביר לו; "לא תתן לי מאומה". מכיון שאם המשכורת קצובה ובטוחה, עלול אנכי להסיח דעתי מבטוח בה'. ואני רצוני להתפרנס ישר מידיו של הקב"ה, כפי מה שיזמין לי נקודים וברודים בוולדות הצאן, שלא אהיה מובטח מראש באף פרוטה - וכך יהיו עיני אליו ישברו בכל עת והוא נותן לי את אכלי בעתו. חלילה לי לקבל משכורת וקיצבה.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כת. יד)

בדרך רמז כל הפרשה תרמוז ענין האדם, וכמו שהתחילו לומר בה רבותינו ז"ל (זוהר ח"א קמז). ויצא יעקב היא הנפש בצאתה מעולם העליון, ונקרא יעקב על שם יצה"ר הכרוך בעקבו ואומר מבאר שבע, מקום שממנו יצאו הנשמות יקרא באר מים חיים, ושבע ירמוז אל שבועת ה' אשר תשבע הנפש בצאתה שלא תעבור על דבר תורה (נדה ל:). ואומר וילך חרנה, על דרך אומרים ז"ל (סנהדרין צא:); כי יצה"ר יכנס באדם בצאתו מרחם אמו דכתיב (לעיל ד ז) לפתח וגו' ואומר ויפגע במקום, כי צריך האדם להתפלל לה' שהוא מקומו של עולם שלא יעזבנו בידו ואומר וילך שם כי בא השמש, שצריך להתנהג כן עד לכתו מעולם הזה כשיעריב שמשו, והוא אומרם ז"ל (אבות פ"ב מ"ה) אל תאמין בעצמך עד יום מותך.

"והנה מלאכי א-להים עולים ויורדים בו" (כת. יב)

מאחר שהמלאכים דירתם בעליונים, אם כן קודם היו צריכים לרדת ורק אחר כך לעלות, ומדוע כאן הם "עולים ויורדים בו"?

רש"י פירש שמלאכי ארץ ישראל שליווהו עד כאן עלו לשמים, ומלאכי חוצה לארץ ירדו. אמנם הג"ר חיים ברלין ביאר כי גם אם באותם מלאכים מדבר הכתוב, אין כאן תמיהה.

משל למה הדבר דומה. לצד מזרח של בית הכנסת, אשר אך משום היותו משכן לארון הקודש נחשב למדור העליון, אשר הבאים בו המה בחינת 'עולים'. אבל אם נעביר את הארון לצד מערב שוב יעלה צד זה בחשיבותו, ויחשבו הם שיחשבו 'דרי מעלה'.

לפיכך, כיון שנאמר כאן "והנה ה' ניצב עליו", אם כן באותו זמן עלתה הארץ בחשיבותה להחשב צד של מעלה, וממילא המלאכים שבאו ממקום מושבם בשמים חשוב הוא אצלם ש'עלו' לכאן, ואלו שעלו לשמים נחשב זה כאילו 'ירדו' לשם.

"ויאמר ה' עוד היום גדול לא עת האסף המקנה"

(כט. ז)

לפירושו של רש"י, לפי שראה אותם רובצים עם הצאן סבר שסיימו את מלאכתם. לכך העיר להם, אם שכירי יום אתם, "הן עוד היום גדול" ועדיין לא מלאתם חובתכם. ואם הבהמות שלכם, אע"פ כן "לא עת האסף המקנה". תמה היה הרב מפוניבז' זצ"ל: דבר פלא הוא, כיצד בא אורח לעיר, איש זר שלא הכירם מעולם, "וישפוט שפוט". הלה מוכיחם על פניהם ומתריע על מעשיהם, והם עוד מקבלים דבריו בהבנה, ובמקום לגעור בו ולסלקו הם מתנצלים בפניו "לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן?"

ביאור הדברים הוא, שהרי מצינו לעיל כי ראשית דבריו אליהם היו "ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם" - מלות של אחוה ורעות. וכיון שתיכף ומיד גילו בו אהבת הבריות וחמימות כלפי הזולת, הבינו כי הוא אוהב אותם בלב ונפש.

ומשכך קבלו את דבריו. כי תוכחה מלב אוהב - מתקבלת מיד.

מסילות ישראל

מסילות לערכים ולמידות טובות

בספרי תולדות חכמי ישראל אנו מוצאים עד כמה היו גדולי ישראל רגישים למצות כיבוד הורים, ועד כמה הם נזהרו מאוד לבל יגרמו להם שום צער ומכאוב.

בנו החולה, אך לכשראה ברוך את אביו - פסק מיד מבכיותיו. בנחישות ובאומץ הידק את שיניו לבל תפלט שום אנחה מפיו, ובכל כוחו התאפק כדי שאביו לא יחוש בסבלו. באותה שעה שהה עמו בחדר רעו רבי יוסף משאש זצ"ל, מי שכיהן מאוחר יותר כרב העדה הספרדית בחיפה. רבי יוסף נדהם למראה התאפקותו של חברו ולאחר שיצא אביו מן החדר, נפנה אליו ושאל אותו: "כיצד זה הצלחת להחריש והלא כל כך סבלת מהמחלה?!" ענה ברוך בן התשע: "לא רציתי לצער את אבא, די לי במכאובי שלי, אינני רוצה שגם לאבא יכאב".

חרדתו לכבוד אביו ונחישותו מוצאים את בטויים גם בסיפור הבא:

בבית הכנסת הישן של משפחת טולדיאנו נהגה להתפלל כל המשפחה המסועפת, דודים ודודנים, שילשים וריבעים. פעם אירע שקם אחד מקרובי המשפחה והתחצף לרבי יעקב טולדיאנו זצ"ל. בנו רבי ברוך, נרעש על כך עד עמקי נשמתו. משחזרו לבינם הכריז בפה מלא שהוא לא יניח לאותו אדם לשבת בבית הכנסת עד שיבקש סליחה מאביו. אמו שהאזינה להכרזתו הנחרצת ניסתה לדבר על לבו ואף גילתה את אזנו שאותו קרוב עומד לבוא עימם בקשרי חתונה, ואל להם עתה להכנס עמו בריב.

כך למשל סופר על ה"דברי חיים" מצאנז זצ"ל, שבהיותו בן שלוש שנים קיבל מכה חזקה ברגלו. כל ימי חייו, עד זקנה ושיבה, היה סובל ייסורים מוכמה זו. לימים סיפר הגאון שכאשר קיבל את המכה נמנע מלספר לאמו והתאמץ בכל כוחו להסתיר זאת ממנה, לפי שידע שהוא אהוב מאוד עליה והדבר היה מצער אותה מאוד. לבסוף נתפחה רגלו עד שכבר לא היה יכול ללכת והלכו עמו לרופא, אך כבר לא יכלו לרפאותו.

ואולם רבי ברוך, שהאמת היתה נר לרגליו, לא הרשה לעצמו לוותר על כבוד אבא גם במחיר של ביטול השידוך. אם מה' יצא הדבר - אמר רבי ברוך - והזיווג הוא מן השמים, החתונה תתקיים בכל מקרה, אך על כבוד האבא לא נוותר! ואמנם רבי ברוך לא נח ולא שקט עד אשר ביקש אותו קרוב את סליחת אביו.

ובתקופה מאוחרת יותר: בסעודת מצוה לכבוד סיום מסכת ישב עם ידידו לשולחן, ובשעה שכולם נהנו בסעודה רבי ברוך לא טעם דבר. כששאלו אותו: "מדוע אינך אוכל והרי סעודת מצוה היא?" השיב להם הגאון כי הוא שרוי היום בתענית. לאחר שהפצירו בו חבריו לומר להם את סיבת התענית, סיפר רבי ברוך: "אתמול שהייתי עם אבא בבית הדין. לפתע אחד המתדיינים שאבי פסק לחובתו החל מתווכח עמו בחרי אף להוכיח את צדקתו, בלהט הויכוח השתמש הלה במלים בוטות ופגע בכבודו של אבא. לא יכולתי לחשות על כך, והוכחתי אותו על פניו, ואולם אבי לא הסכים עם תוכחתי והצטער מאוד שעלבתי באיש. לאחר שעזבתי את בית הדין, גזרתי על עצמי תענית כדי לכפר על הצער שגרמתי לאבא".

הליכות חיים

הלכות ומנהגים בכיבוד הורים

בנים שהוריהם רשעים ובעלי עבירות; המחבר בשולחן ערוך סובר, שחייבים בכבודם ומוראם של הוריהם. ויש סוברים, שאינם חייבים בכבודם, אלא אם עשו תשובה (רמ"א). אולם לצער אותם, אסור לכל הדעות.

לדעת האור החיים הקדוש זיע"א, גם לדעה הראשונה, אם ההורים רשעים להכעיס, או שנקראים מומרים, וכגון מחללי שבת, אין הבנים חייבים בכבודם (ראשון לציון. אור החיים ויקרא י"ט ג').

בן מאומץ, חייב לכבד את מאמצינו במקצת כבוד, משום הכרת הטוב (יחי עזרא).

כך נהג גם החזון איש זצ"ל, אשר מנעוריו סבל מחולי מעיים, היה זהיר ביותר שלא יבחינו הוריו בסימני הכאבים וההתכווצויות, ולא הוציא, אף פעם, אפילו גניחה קלה בנוכחותם שלא לגרום להם צער. היו ימים שלמד עם אביו בבית המדרש ולפתע תקפוהו כאבים חזקים ללא נשוא, והיה מתחמק לעזרת הנשים וגונח שם מכאביו.

בספר "אנא עבדא", מובא שהצדיק רבי צבי קובלסקי זצ"ל, היה זהיר מאוד במצות כיבוד אב ואם והיה מנהגו לילך ולבקר את אמו תמידין כסדרן. ומסופר שם שגם בימי מחלתו הלך לבקר את אמו במסירות נפש, למרות חולשתו הרבה. וזאת, לא רק כדי לקיים מצות כבוד אב, אלא כדי שלא לעורר דאגה בלבה. ואף בעת שרותק למיטת חוליו, ולא היה מסוגל לבקר את אמו, היתה עיקר דאגתו שאמו לא תדע ממצבו הבריאותי, והיה מתקשר אליה טלפונית ומשוחח עמה ומצטדק על שלא הגיע עדיין לביקור, ובלבד שלא תחשוד שבריאותו התערערה.

שלא לצער את אבא

לאכול טוב

הצדיק רבי ברוך טולדיאנו זצ"ל, משחר ילדותו ניכרו בו מעלות רוחניות ואצילות נפש שהבדילוהו מנערים אחרים בני גילו. בעודו רך בשנים היתה כבר נפשו הרכה ספוגה ביראת שמים אמיתית וטהורה, והאמת נר לרגליו. בעל רגש גדול היה כבר מקטנותו, המרעיף מרחמיו על הזולת לגמול חסד עם אחרים.

והנה עצה טובה כיצד לגרום קורטוב של שמחה להורים:

המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, סיפר שקודם בין הזמנים שאלו בני הישיבה בישיבת פוניבז' את המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, מה יתחזקו ויקבלו על עצמם איזה דבר חיזוק כשהולכים לבית לימי בין הזמנים.

וזה שהשיב להם המשגיח זצ"ל:

"תשתדלו לאכול טוב בבית, בכדי שהאמא תהנה".

כבוד הוריו לווח אף הוא ברגש רב, ויחד עם זאת בשיקול דעת וכובד ראש שהפליאו את כל מכיריו. בהיותו ילד בן תשע, חלה ברוך במחלה קשה. הוא שכב במיטתו מתפתל מכאבים עזים, בוכה וגונח מרוב יסורים. לפתע נכנס אביו הגאון רבי יעקב זצ"ל לחדר בכדי לבקר את

בס"ד התקבלה תרומה ע"י הצדיק שחפץ בעילום שמו של סטים

פרח דוד על התורה

המעוניין: ישלח צ"ק לת.ד. 16253 ירושלים מיקוד 91162
לפקודת "פניני דוד ירושלים" ע"ש 48 (דמי המשלוח בלבד), בצירוף שם כתובת וטלפון.
או בבנק הדואר מ.ח. 8473702 ע"ש "פניני דוד ירושלים"
לא תהיה חלוקה במשרדי המוסדות!!!

לפרטים: 02-6334197 בין השעות 9:30 - 14:00 בלבד!